

[Aksel Møller.]

nøjes med at holde en almindelig trontale og tilmed en af de alleralmindeligste, som nogensinde er blevet holdt i dette ting, for en dyberegående redegørelse for landets stilling kan naturligvis ikke blive til på nogle få dage, og en ny regering har krav på en rimelig frist, før den også i enkeltheder kan udtale sig både om sin politik og om den situation, den forefinder ved overtagelsen af regeringen. En sådan frist har den højtærede statsminister ikke haft, og min kritik har derfor ikke adresse til øjeblikket, men er fremført af hensyn til fremtiden. Jeg udtaler håbet om, at den første åbningstale ikke kommer til at danne skole i fremtiden.

Regeringen blev først udnævnt en drøj uge efter valget. Det har åbenbart været en lang uge at få ende på for den nuværende højtærede statsminister. Der blev i alt fald lagt nogen utålmodighed for dagen. Ugen vil særlig blive husket, fordi socialdemokratiet dengang begrundede sin utålmodighed med en ret for partiet til umiddelbart efter valget at overtage regeringsmagten. I så henseende strejfede det den forkerte påstand, som blev anvendt efter valget i april. Det synes, som om socialdemokratiet virkelig tror, at forfatningen altid giver det største parti ret til at danne regering, hvis det ønsker det, eller, som man fik indtryk af, når man lyttede til det ærede medlem hr. Poul Hansen (Karlundborg) i dag, at det parti, der er gået mest frem procentvis, skulle have særligt krav på at danne regering. Tror man virkelig på, at nogen af disse påstande kan begrundes i grundloven? Om regeringsdannelse indeholder grundloven ganske klare bestemmelser. Den udtaler, at kongen udnævner statsministeren og de øvrige ministre, og at ingen minister kan forblive i sit embede, hvis folketinget udtaler mistillid til ham. Uanset om regeringen er udgået af aldrig så lille et parti, er dens medlemmer ministre, indtil dette høje ting giver dem et mistillidsvotum.

Der er derfor ingen, der med rette kan bestride, at det tidligere ministerium havde ret til, før det tog stilling til spørgsmålet om demission, at undersøge, hvorvidt et mistillidsvotum, der måtte blive stillet til det, kunne ventes at blive vedtaget her i

tinget. Den forrige statsminister gjorde kun sin pligt, da han foretog en sådan undersøgelse. Sandheden er dog den, at de partier, som i modsætning til en socialistisk politik ønsker en liberal, har 92 stemmer i dette høje ting mod socialdemokratiets og kommunisternes 82. Det ærede medlem hr. Erik Eriksen har i dag i sin tale fremhævet, at det nye, som skete ved dette valg, var, at det radikale venstre fik flertal sammen med socialdemokratiet. Spørgsmålet var herefter, om de radikale ønskede at bruge deres 14 mandater til at støtte en regering bestående af venstre og det konservative parti eller en socialdemokratisk regering. Dette spørgsmål fik vi besvaret under de forhandlinger, som blev ført i dagene efter valget. Sådan som valgkampen forløb, var der i realiteten kun to regeringsmuligheder: en fortsættelse af koalitionen mellem venstre og det konservative folkeparti eller en socialdemokratisk regering.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen har i dag understreget den betydning, han tillægger det samarbejde, som venstre og vi har haft med hinanden siden 1950. Jeg deler ganske hans opfattelse af, hvad dette samarbejde har indeholdt, hvad det har betydet, og hvad det vil kunne betyde fremover. Jeg er enig med ham i, at i dette samarbejde rummes den eneste mulighed for at tilvejebringe en tilstrækkelig stærk politisk samling overfor socialdemokratiets store mandat, og den mulighed skal ikke sælges for en ret linse.

De radikale gjorde sig under valgkampen til talsmænd for en trepartiregering bestående af socialdemokratiet, venstre og det radikale venstre i forening. Jeg tror, at alle, som er fortrolige med dansk politik, har rystet på hovedet ad denne tanke. Jeg kan godt tænke mig, at der har været forskellige selv kloge hoveder, der er gået rundt og har prøvet på at finde ud af, hvad grunden kunne være til, at dette trepartimonstrum blev bragt i forslag. Nu, efter alt, hvad vi har oplevet under regeringskrisen i slutningen af september, er vi blevet klogere. Det er åbenbart, at den dybere grund for det radikale venstre til at sætte en sådan tanke i verden ikke har været den sædvanlige politiske genialitet, men at det alene var udtryk for partiets indbyrdes splittelse. Det radikale parti